

esas olarak farklı politik vaatlerin ileri sürüldüğü olağan bir seçim sürecine dönüştü. Seçim kampanyası sürdüren Emek ve Özgürlük İttifakı ve sosyalistler de böyle bir tutum içinde kaldı, üstelik savundukları politika da, sosyalizm adına öne sürülenler de dâhil, sınırlı bir demokratizmden öteye gitmedi.

Sınıf siyasetini ikameci bir anlayışın belirlediği Türkiye sosyalist hareketi, yasalıcı, parlamentarist, küçük-burjuva devrimciliğinin kök saldıgı değiştirilmesi zor kodlara sahiptir. Bu kadim alışkanlıkların etkisi altındaki siyaset yapma biçimi, geçmişin kendi sağından medet umma, ‘zinde güçlerin’ desteklenmesi gibi garabet bir mirasın bozucu etkilerini hâlâ taşımaktadır. 2023 seçimlerinde, bu bulanık mirasın ters kutuplarında yer alan sosyalist siyasetlerin ideolojik defoları, politik tutumlarında ve seçim tavrılarında bir kez daha paradoksal biçimde ortaya çıkmıştır. Reformizmden küçük-burjuva devrimciliğine uzanan skalada, tarihsel ve teorik öncüllerinin zıtlığına karşın seçim tavrında birbirine paralel tutumlara varmak bu paradoksal sürecin ilginç sonucudur. Devlet anlayışından parlamentarizme, demokrasi mücadelesinden siyasal çalışmaya bakışa kadar birçok Marksizm dışı norm ve tezin bulamaç halinde, iç tutarlılığı gözetilmeden benimsendiği teorik ve tarihi mirasımızın varılan bu karanlık noktada uğursuz bir rolü olmuştur.

Toplumda dinci gericiliğin, ırkçılık ve milliyetçiliğin hâkim olması ve bütün siyasi yelpazenin gittikçe sağa kayması, sınıf mücadelesinin zayıflığının ve işçi sınıfının komünist siyasi hareketinin bu tabloda eksik olmasının ürünüdür. Bu gidişi tersine çevirecek olan, komünist politikanın işçi sınıfı hareketinin gücüne dayanarak toplumsal düzeyde ağırlığını koymasındır. Komünizmin önderliğindeki işçi sınıfı hareketi, işçi sınıfının komünist hareketi, politik ortamı ve toplumsal mücadeleleri ileriye çekecek güçtür. İşçi sınıfının komünist hareketinin, komünist işçi partisinin yaratılabilmesi için bir gereklilik sosyalizmin işçi sınıfı hareketi ile birleştirilmesi, diğer bir gereklilik de bu sosyalizmin Komünist Enternasyonal’in üzerinde kurulduğu Marksizmin evrensel çizgisini benimseyerek ona sadık kalmasıdır. İşçi sınıfının komünist işçi partisi önderliğindeki mücadelesi, karşısına dikilip gericiliği ve milliyetçiliği tarihe gömerken burjuvazinin egemenliğini yıkıp işçi sınıfının egemenliğini gerçekleştirmeye, sosyalist devrime ilerleyecektir.

GERİCİLİK VE MİLLİYETÇİLİK

KURTULUŞ
SOSYALİST DERGİ
YAYINLARI

KİTAP DİZİSİ: 38
 TEMMUZ 2023
 1 TL

KURTULUŞ
 SOSYALİST DERGİ
 YAYINLARI

internet: <http://kurtulussosyalistdergi.awardspace.info/>
erişim: <https://kurtulussosyalistdergi.blogspot.com/>
e-posta: kurtulussosyalistdergi@gmail.com

cephe, Kürt sorunuyla ilgili en geri düzeydeki çözümün dahi şiddetle karşısında durmuştur! Güncel olarak göçmen sorununda da AKP'den daha sağ bir çizgide, ikinci tur cumhurbaşkanlığı seçiminde desteğini aldığı Zafer Partisi'nden biraz daha solda durmaktadır, daha ötede değil!

Kazanılan seçim zaferi, RTE için geniş bir hareket alanı ve 'tek adam' rejiminin tahkimatını sağlamıştır. Fakat bu, devam eden mücadelenin tek belirleyicisi değildir. Oluşturulan ideolojik hâkimiyete rağmen RTE'nin karşısında yer alan kitle (toplumun yarısı) rejimin işleyişini ve oluşturulan ideolojik meşruiyetin yeterince etkili olmasını engellemekte. Mevcut Anayasal düzende meclisin yasa yapma yetkisinin halen korunuyor olması, RTE'nin kararname potansiyel tehdit yaratıyor. RTE'nin bazı hususlarda kararname çıkarma yetkisinin olmaması ve çıkarttığı kararname anayasaya uygunluğunu denetleyecek AYM'nin tam anlamıyla iktidarla uyumlu bir profil çizmiyor oluşu yine RTE'nin elini zayıflatan faktörlerden. Cumhur İttifakı'nda yer alan ve başında MHP'nin olduğu AKP dışındaki siyasi partilerin daha etkin olma, RTE'yi istikametlerine yöneltme konusunda ellerinin daha güçlü olduğu, YRP'nin İttifak içerisinde yer alıyor olmasına rağmen daha bağımsız bir çizgi izlemeye, kendisini iktidarın söyleminin dışında bir alanda konumlandırmaya özen göstermesinde açığa çıkıyor. RTE'nin alternatifinin gericiликte daha radikal bir politikayı savunan siyasetlerden gelmesi de ihtimal dâhilindedir.

Ülkenin içerisine sokulduğu gerici karanlık, sınıf mücadelesinin geriliğinden, kendi kavram ve sloganlarını ve örgütlülüğünü bağımsız bir zeminde üretememesinden ötürüdür. Ve bu hazin süreç, dünya konjonktürünün de tamamlayıcı bir fon olması eşliğinde, tüm yetkilerin tek elde toplandığı, kült-lider fenomenine bir kez daha seçim galibiyeti hediye etmiştir. Tarihi bir birikimin eseri olan bu vahim tabloda burjuva muhalefetin çapsızlığı bir neden olmakla birlikte, bunun yalnızca ona has olmaması, sol, sosyalist siyasetlerin de bu çapsızlıktan payına düşeni ziyadesiyle almış olması başka bir nedendir.

RTE ve AKP'nin elde ettiği seçim başarısının belirleyeni, örgütlülükleri, diğer bir ifadeyle karşısındaki güçlerin örgütsüzlükleri, en temelinde de işçi sınıfının komünist siyasi hareketinin yokluğudur. Bu koşullarda, tek adam diktatörlüğünün durdurulması için kritik önem yüklenmesi gereken seçimler, muhalefet tarafından buna uygun bir biçimde değerlendirilemedi; seçim kampanyası boyunca

hissettiği devlet desteğinin sayesinde bu süreç içerisinde kitlelerle yanılmalı da olsa bağlar kurmayı becerdi. Kapitalist toplumsal çelişkilerin kendisini bin bir yüzle gösterdiği siyasal alan, ancak bu sorulara tutarlı cevap veren ve bu cevabı yine toplumsal ve siyasal yaşam içerisinde ören işçi sınıfının bağımsız komünist siyaseti sayesinde tersyüz edilebilirdi. Buna karşılık geniş işçi ve emekçi kesimlerin yoksulluk ve diğer birçok sorunu, dini örgütlerin cenderesinde, dini motiflerin altında, dayandığı temellerden hayli uzak bir ideolojik formasyonun içine hapsolüyordu.

Kitlelerin biriken toplumsal sorunlara çare olabileceği sanısıyla yüzünü döndüğü İslami gruplar, sonrasında ‘askeri vesayet’ ile çatışma ve mağduriyet pozları ile bu sanının uzunca bir süre devam etmesi avantajını doyasıya yaşadı. Refah Partisi geleneği ve o geleneğin tilmizlerinin de hangi düzeyde olursa olsun devam ettirdikleri bu avantajlı durum, RTE’nin ileriki dönemlerde içinde bulunduğu birçok siyasal çatışmada kitle desteğinin tahkim edilmesinde anahtar roldeydi.

Bu temelde AKP, iktidarı boyunca da, birçok politik kriz, darbe girişimi ve emperyalizmle sürtüşerek giriştiği fetihçi savaşlar süresince örgütlediği kitesini eğitti ve konsolide etti. AKP’nin emperyalizmle içine girdiği ve esas boyutunu pazarlık ve kendi payını arttırmanın oluşturduğu dış politika gerilimleri, emperyalizm karşıtı yanılmalı bir görüntü ürettiği gibi, toplumun büyük çoğunluğunun da Kürt ulusunun uluslararası alanda yakaladığı meşruiyeti boğma savaşında arkasında yedeklenmesini, en azından sessiz kalmasını sağladı. CHP (nam-ı diğer ‘devleti kuran parti’) ise, AKP’nin küreselleşmeci-İslamcı döneminde de milliyetçi-militarist dönemde de TC’nin kuruluş kodları hilafına hiçbir siyasetin yerşermesine izin vermedi.

CHP, Kürt sorunu ve ilgili birçok demokratik sorunda TC’nin kuruluş felsefesinden milim sapmamaya özen göstermiştir. Toplumsal bir basınç olmadığı sürece de sanki bir süs olarak taşıdığı sosyal demokrat ünvanını gösterme nezaketinde bulunmamıştır! Kaldı ki AKP’nin, emperyalizmin salıklarıyla olsun, kendi başkanlık sistemine destek arayışıyla olsun, ya da Suriye iç savaşında Esad’ı devirme kaygısıyla olsun, başlattığı ‘Kürt sorununa çözüm’ aldatmacalarına, CHP, Kürtlerin varlığını yok sayarak, milliyetçilik savunusu ve bölünme paranoyasıyla karşı çıkmıştır; AKP’den daha demokratik ve ileri bir çözümü savunduğu için değil! AKP’nin Kürt sorununa ilişkin yaklaşımı ve ‘çözüm’ dediği siyasetin muhtevası, muhatabı olduğu ulusal sorunu kendi politik ajandasının edilgen destekçisi olarak görmek olmuş olsa da, CHP’nin de içinde yer aldığı milliyetçi-militarist

Milliyetçi ideolojinin geniş kitlelerin maddi koşullarının korunması ya da iyileştirilmesinin sığınağı haline geldiği hâkim siyasal söyleme işçi sınıfından güçlü bir enternasyonalist karşı duruş gelmedikçe, daha uzun yıllar egemen sınıf burjuvazinin temsilcilerinin kitleleri birbirlerine düşmanlaştırma girişim ve uygulamaları başarılı olabilecek ve işçi sınıfının mücadelesi, önyargı ve gerici korkularla engellenebilecektir.

Türkiye, belki de tarihinin en kritik seçimlerinden birini uzatmalı da olsa atlattı ve R. Tayyip Erdoğan, ‘Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ temelinde kurumsallaşmasını tamamlayıp yerleştirmeye çalıştığı açık diktatörlük sürecini sekteye uğratabilecek önemli bir eşiği aşmayı başardı. Böylece Türkiye’nin, lâfi açıldığında iki yüz yıllık olmasıyla övünülen parlamentarizm birikimini ortadan kaldırma doğrultusunda bir adım daha atılmış oldu. RTE, milliyetçilik ve terör demagojisiyle muhalefeti kriminalize eden siyasi kampanyasının yanı sıra, idari, polisiye, propaganda araçlarından bütçeye kadar devletin tüm güç ve olanaklarını seferber ederek ‘kesenin ağzını’ işçi-emekçi kesimlere rüşvet kabilinden açmasıyla hedefine ulaşmakta başarılı oldu. RTE, ekonomik zorlukların bedelini ödeteceği işçi sınıfını, seçime kadar terör demagojisi ve ‘güçlü devlet’ propagandasıyla bir kez daha peşinden sürükledi.

Dünyada, İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı döneminden sonra görülen en kitlesel göç dalgasından, bu dalganın müsebbibi olanlar, göçmenleri ucuz ve gü-

vencesiz işgücü olarak kullanmak, bunun sonucu olarak ülke işçi sınıfının genel ücret düzeyini düşürmek ve farklı milliyetlerden işçilerin birbirlerine düşmanlığını beslemek için muazzam ölçüde yararlanmaktadır. İşçi sınıfının dünya ve Türkiye’de uzun dönemdir yaşadığı örgütsel ve ideolojik yenilgi koşullarında, hem bu topraklarda hem de dünyanın birçok ülkesinde ırkçı ve faşist hareketler, dinsel gericilik ve her türden burjuva ideolojisi toplumların çare aradığı yönelimler olmaktadır. İşçi sınıfının mücadele koşullarının daha da çetin hale geldiği, demokratik hak ve özgürlüklerin olduğu kadarının da keyflik eliyle ezildiği bugünkü Türkiye koşullarında, ekonomik zorlukların basıncıyla oluşacak toplumsal tepkiler daha da şedit hale gelecek devlet baskısı ve milliyetçilikle boğulmaya çalışılacaktır.

Bütün bu antidemokratik koşulların siyasal biçimi olan ‘Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’nin seçim başarısıyla kazandığı toplumsal meşruiyet, açık diktatörlüğe geçiş sürecinin hedefine ulaştırılması adına RTE tarafından sonuna kadar kullanılacaktır. RTE, seçimleri kazanmanın sağladığı üstünlükten öncelikle muhalefeti olabildiği kadar zayıf düşürmek, parçalamak, etkisizleştirmek için yararlanacaktır. Daha zaferini ilan ettiği konuşmasında 2024 yerel seçimlerinde muhalefetin elindeki belediyeleri almak için seferberliği başlatmıştır. Diğer yandan RTE’nin en başta gelen gündem maddesini belli ki yeni bir anayasa yapılması tartışması oluşturmaktadır. ‘Cunta anayasasını yürürlükten kaldırmak’ gerekçeyle toplumsal destek sağlanan bir yeni anayasa hazırlanması süreci, RTE tarafından parlamentarizmden geriye kalanlardan kurtulmak ve kendisinin sınırsız açık diktatörlüğüne karşılık gelen bir devlet yapılanmasının gerçekleştirilmesi aracı olarak kullanılmak istenecektir.

Öte yandan günün sonunda ise, gücünü perçinleyen RTE’yi seçimi kazanmak için uyguladığı ekonomik politikaların biriktirdiği sorunlar bekliyor. Faturayı işçi sınıfının sırtına yüklemekten başka çözümü olmayan RTE’nin seçimler ile ele geçirdiği toplumsal destek, ekonomik darboğazın bedelini ödemek istemeyen işçi sınıfının mücadelesiyle eriyip geriye çevrilebilir.

RTE, 2017 Anayasa referandumu ve takip eden 2018 Cumhurbaşkanlığı seçimiyle ‘tek adam diktatörlüğü’ biçiminde açık diktatörlük yolunda oldukça önemli engelleri aşmıştı. Cumhurbaşkanı olarak seçilmesinden sonraki 2019 yerel seçimleri de yeni hükümet sisteminin yürürlüğe girdiği andan itibaren rejimin toplum tarafından nasıl algılandığının görül-

ğu, hak arayışını, kitlelerin kendi inisiyatiflerini kullanmalarını öcüleştiren, sadece seçimlere sıkıştırılan siyaset yapma biçimiyle CHP, AKP’nin Milli Görüş’ten devralıp onlarca yıldır devletin tüm olanakları ve bu olanakların önünü açtığı cemaatler ve çeşitli dernekler eliyle ördüğü gerici toplumsal örgütlenmeyi durdurmaya muktedir olmadı.

AKP’nin söylemini toplumda hâkim kılması da, RTE’nin ‘tek adam’ iktidarını kuracak düzeye gelişi de kadir-i mutlak bir süreç değildir; sınıflar mücadelesinin, tarihsel ve toplumsal bir birikimin ürünüdür. AKP’nin iktidarına giden süreci 12 Eylül gibi tarihsel bir kırılmadan itibaren gelişmeleri göz önünde tutarak kavramak gerekir. Her düzeyde örgütlenmelerin dağıtıldığı, sendikaların, siyasal partilerin, derneklerin kapatıldığı, işçi sınıfı ve ezilenlerin mücadelelerinin asker botları altında ezildiği bu korkunç karanlık dönemin meyvesi olan AKP’nin gübresi de komünizmle mücadele için İslamcıların palazlandırıldığı uluslararası koşullardı.

Göçle şehirlere doluşan, kırsalla bağlarını hem ekonomik hem kültürel düzeyde devam ettiren yeni bir işçi sınıfı profili, yeni dâhil olduğu örgütlü mücadele ve sendikal deneyimi yeterince içselleştirmeden, bilinç ve mücadele kültürünün oluşumu için esas oluşturan sürekliliğine vurulan keskin bir darbe niteliği taşıyan 12 Eylül’ün bozucu etkilerini kuşaklar boyu devam eden mücadelesinde yaşadı. Sosyalist hareketin de işçi sınıfı ile kurduğu ilişkilene biçiminin eksik ve hatalarının tuz biber olduğu bu süreç, kendisine nefes alma şansı bulamadan Sovyetlerin yıkılması ile tarihin sonunun geldiği burjuva ideolojik saldırısıyla, birçok sol grubu da kendisine yedekleyerek, kitlelere içinde buldukları toplumsal yapı ve burjuva kategorilerin ebedi olduğu düşüncesini zerk etti. Tarihi ve teorisiyle bağını koparmış ve yenilginin nedenlerini yeniden tarihe ve teoriye dönüp anlama ferasetini gösterememiş seksen öncesinin siyasal grupları da demokrasicilik ve yasalıcılığın sığ sularında, öncesinde sürdürülen tartışmalar kadar ömrü olmayan birlik projeleriyle oyalanarak işçi sınıfı içerisinde örgütlenme ve deneyim biriktirebilme şansını kaybetmiş oldular. Doksanlı yıllar boyunca şehir merkezlerinin çevresinde gecekondualarda toplaşan geniş işçi ve emekçi kesimlerle bağlar kurmayıp yasalılık yollarına çark edenler de, varoşların öfkesini bulanık aidiyetler üzerinden örgütleyen küçük-burjuva devrimciliği de kitlelerle sahici ve uzun erimli ilişkiler geliştiremediler.

Bu varoşların bir kısmında müzmin bir şekilde kendisini sebatla örgütlemeye çalışan İslamcı gruplar ise, var olan ideolojik yatkınlığın ve her zaman arkasında

Tüm dikkatlerin üzerine çevrili olduğu cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci tura kalmıştı ama meclis çoğunluğunun Cumhur İttifakı tarafından ele geçirilmiş olduğu gerçeği, RTE'ye ele geçirdiği moral üstünlükle hayli avantajlı olacağı yeni bir yarışa girme imkânı verdi ve 14 Mayıs akşamı gayri resmi balkon konuşmasında 'istikrar' vurgusuyla ikinci tur için seçim startını vermiş oldu. RTE'nin çok az bir farkla çoğunluk olmayı ıskaladığı cumhurbaşkanlığı seçimleri, AKP cenahından hiçbir itirazın olmadığı bir süreçle ikinci tura, adeta davul zurna çalınarak tevdi edildi.

Muhalif kanatta ise, seçim akşamı sonuçlarının topluma sağlıklı bir şekilde açıklanamaması ve yine bilindik dağınıklık ve çelişkili söylemlerin hâkim olduğu organize olamama hali söz konusuydu. CHP'nin müstakbel cumhurbaşkanı yardımcılarının medyaya yaptıkları açıklamada cumhurbaşkanı adaylarının önde olduğunu ve seçimi kazandıklarını söylemeleri ve buna karşılık 'muhalif' medyanın bu açıklamaların tersi verileri paylaşması, CHP kurmayları ve partili bazı isimlerin CHP'nin ıslak imzalı tutanaklarını kaynak göstererek yaptığı açıklamalar, muhalif cepheye soru işaretleri dolu bir gece yaşattı. Seçim gecesi ve takip eden günde sosyal medya üzerinden, seçimlerde hile yapıldığı gerekçesiyle muhalif partilerin YSK önüne gitmesini isteyen çağrılar yapıldı. Veri aktarma işindeki beceriksizliğin üzerine yetersiz iletişim pratiğinin de eklenmesiyle muhalif kitlenin kafasını karıştıran, RTE'nin galibiyetini hile dışında izah edemeyen komplo senaryoları tedavüle sokuldu.

Muhalif seçimde seçimin ilk gecesi, sonrası ve takip eden ikinci turda da görülen ruh hali, kutuplaştırılmış bir toplumun burjuva ideolojik konumlanışlar üzerinden nasıl körleşebileceğini göstermesi açısından hayli veri sunmuş oldu. Siyasal bir analiz getirilemeyen RTE'nin galibiyeti, iler tutar yanı olmayan seçim hileleri ve türlü komplo senaryoları ile izah edilmeye çalışıldı. Kendi mahallesine de öteki mahallenin gerçeklerine de bigâne kalmış, RTE'nin ideolojik hâkimiyetini ve bu hâkimiyetin içeriğini oluşturan milliyetçi ve İslami söylemi kendi siyasetinin de çerçevesi yapmış muhalefetin, alıcısına halklara düşmanlık, ezilen ulus mücadelesini terör parantezine almak, artık kabak tadı vermiş kemer sıkma ötesinde projesi olmayan ekonomik çözümler dışında sunabileceği, burjuva anlamda dahi demokratik söz ve eylemi bulunmamaktadır.

Birçok seçim yarışına girdiği RTE'nin bileğini bükemeyen CHP, hiçbir zaman AKP'nin geliştirdiği hâkim söylemin dışında kendi siyasetini inşa edemedi. Soka-

mesini, desteğin ölçülmesini ve bu destek ölçüsünde tahkimatını sağlayacaktı. Ancak bu seçimler, ucu ucuna da olsa, AKP'nin birçok Büyükşehir Belediye Başkanlığını kaybıyla sonuçlandı. 2018 ekonomik krizinin etkileri, birçok başka nedenden önce, (sonraki yıllara göre daha düşük bir enflasyon ve dolar kuruna rağmen) seçim sonuçlarının esas belirleyeni olmuştu.

Tekrarlanan İstanbul seçimleri dışında AKP'nin elinde olup kaybettiği yerler çok küçük farklarla kaybedilmişti ve birçok belediye meclisi yine Cumhur İttifakı partilerinin elindeydi. Kitleler Erdoğan'a sırtını tamamen dönmemiş ama bunun arayışına girmişti. AKP, Erdoğan'ın seçim öncesinde ikrar ettiği 'metal yorgunluğu' ve görev süreleri dolmadan merkez eliyle görevlerinden istifa ettirilen belediye başkanları ve giderek kendisini hissettiren ekonomik zorluklar eşliğinde yerel seçimlere gitmişti. 2018'de yaşanan döviz krizi sonrası iktidar faizleri yükselterek Türk lirasındaki değer kaybını engellemeye çalıştı. Bunun yol açtığı konkordatolar, iflaslar ve işsizlik, RTE'nin göz bebeği olan İstanbul'un kaybedilmesiyle sonuçlandı. Kolay kolay sineye çekilemeyen bu yenilgi, sonra bedeli daha ağır olan sonuçlar doğurmuş, tekrarlanan İstanbul seçimlerinde ezici bir yenilgi yaşanmıştı.

RTE, birçok dış politik gelişmede de gücü yettiğince yayı gerip, emperyalizmin kurduğu oyun alanlarına okunu hedef almış, kendisine sınırları hatırlatılınca U dönüşleri yapmaktan imtina etmemiş, bu gerilimi dünya liderliğinin alametleri olarak kendi kitlesine arz etmişti. Benzer bir siyaset tarzı da ekonomi için devreye sokuldu ve üzerine bolca kelimenin boca edildiği, siyasal rejimin kendini takdiminde kullandığı 'Türk tipi', bu sefer de ekonomik alana aktararak yeni bir kalkınma modelinden, 'Türk tipi' kalkınma modelinden bahsedilir oldu. Erdoğan ekonomistliğini ilan edip 'faiz sebep enflasyon sonuç' önermesini ileri sürdüğünde dayanağı piyasa ilişkilerinin kendi kuralları olmadığı gibi, asıl derdi 'nas' da değil, seçim ekonomisi uygulamak, düşük faizle harcamaları teşvik edip 'seçim rüşvetleri' ile seçim kazanmak hedefiydi. RTE, 2019 yerel seçimlerinden çıkardığı dersi de aklında tutarak, faiz artırımını dışında ama sonrası daha büyük bedeller ödenmesi pahasına, hastanın kaybına dahi yol açması söz konusu olan önlemlere başvurdu. 2021 yılının sonlarına doğru yeni bir kur krizi patlak verdiğinde, Merkez Bankasının rezervlerini satmaktan öteye, zamanında bir benzeri denenmiş ve ilerleyen yıllara büyük bedeller bırakmış 'Kur Korumalı Mevduat' sistemini uygulamaya sokmaktan başka çare bulamadı.

2023 seçimlerine gelindiğinde, yerel seçimler döneminden çok daha ağır koşullarda yaşanan ekonomik zorluklar ile muhalefetin sağa daha fazla yelken kırmış politikaları, bu kez RTE karşısındaki cephenin kazanmasına yetmedi. Kılıçdaroğlu'nun seçime çok az zaman kala tutturduğu eğreti halkçı söylem, uygulanan ekonomik politikaları, 'ekonomi bilimini bilmeyen bir yönetim', 'ehil olmayan kadroların iş bilmezliği', 'yolsuzluk', 'adam kayırma', 'israf' gibi gerekçelerle eleştiren muhalefetin Merkez Bankası bağımsızlığı ve sıkı para politikası biçiminde kemer sıkma politikalarından öte anlam taşımayan neo-liberal programı yanında inandırıcılık taşımadı. İktidar, kendisi açısından olumsuz koşullar yaşanırken bu önemli seçimi hem meclis ayağında hem de cumhurbaşkanlığı ayağında kazandı.

2023 seçimlerinin önemi, 'Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi' çerçevesinde tek adam diktatörlüğünün kurumsallaştırılarak yerleştirilmesiyle açık diktatörlüğe geçiş sürecini durdurma, geriye çevirme olanağı taşımasıydı. Millet İttifakı, 'Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne karşı 'Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem' savunusu üzerinde kurulmuştu. Ancak seçim kampanyası dönemine gelindiğinde, muhalefet, hükümet sistemi sorununu büyük ölçüde bir yana bırakıp beş yıllık hükümet icraatları doğrultusunda vaatlere karşılık gelen bir politik kampanya sürdürdü.

RTE karşıtı muhalefetin 'iktidarın depremin yıkıntısının altında kaldığı' varsayımının ve 'ekonomi her iktidarı götürür' önermesine körü körüne bağlılığının yarattığı iyimser ruh hali, ilk tur seçimlerinde beklenen başarının elde edilememesiyle büyük bir moral bozukluğuna ve dağınıklığa yol açtı. Kaldı ki RTE'nin seçim sathı mailine girerken rüşvet kabilinden giriştiği genişlemeci para politikaları geniş kitlelere biraz da olsa nefes alma şansı verdi. Toplumun, RTE'nin 'seçim rüşvetleri' olarak adlandırılabilir kararlarını benimsediği, olumladığı, Mayıs ayı tüketici güven endeksinin artışında da kendisini gösterdi. Yerel seçim öncesi ekonomik krizin acı sonucunu test etmiş RTE, sonrasında ödenecek bedelin çok daha fazla olmasını göze alarak seçimleri atlattı. Acı reçetenin şu veya bu şekilde kendilerine kesileceği kitlelerin tüketim alışkanlıklarını, bu dönemde, biraz azalmış olarak da olsa koruyabiliyor olmaları, RTE'ye olan desteğin devam etmesini sağladı. Bu desteğe, 'savaş sanayi', 'yerli otomobil üretilmesi milli gururu' biçiminde kozmetik unsurlar da eklenince, katalizörün milliyetçilik olduğu siyasal atmosfer, Erdoğan'ın muhalefet karşısında kazanmasına yaradı.

RTE'nin karşısında yer alan Millet İttifakı ile Emek ve Özgürlük İttifakı ilk turda parlamentoda çoğunluğu sağlayamadı. Psikolojik ve moral üstünlüğü eline geçiren RTE'nin ikinci tur için şansı daha da çoğalmış oldu. Kendi listelerinden seçime girme kararı alan MHP, Cumhuriyet İttifakı'na vekil kaybettireceği yönünde değerlendirmelere muhatap olurken beklenenin üzerinde bir oy oranıyla AKP'den uzaklaşan seçmenin adresi oldu. RTE'nin bu olası sonucu öncesinde görüp görmediği bilinmez ama kendisinden uzaklaşan seçmeni ittifakı içerisinde tutarak ikinci tura uzayan cumhurbaşkanlığı seçiminde hamle üstünlüğünü eline geçirmiş oldu. Yine AKP'de aradığını bulamayan ve daha radikal bir söyleme meyleden kitleler için yeni bir adres olan YRP'yi de, zorlu bir pazarlık sonrası ittifakı içerisine almayı becerdi. Ve YRP de kendi listelerinden seçime girerek yüzde üçe yakın bir oyla kadın düşmanı ve bağnaz ideolojisinin mecliste yer bulmasını sağladı.

Türkiye'nin son yıllarda esiri haline geldiği milliyetçi söylem ve her türden bağnaz ve gerici ideoloji memleket genelinde her çeşit türedi gerici partinin ve söylemin yeşermesine olanak sunuyor. Her türlü sorunu göçmenlere bağlayan, siyasal söylemi ve propagandasının içeriği ülkedeki göçmenlerin varlığıyla simbiyotik ilişki kurmuş, alamet-i farikası göçmen karşıtlığı olan ırkçı Zafer Partisi siyaset sahnesine çıkararak yaratılan gerici ve şoven ortamın ürünü olarak azımsanmayacak bir oy oranıyla RTE karşıtı kitlenin yöneldiği adreslerden biri oldu. Zafer Partisi'nin de dâhil olduğu Ata İttifakı'nın adayları Sinan Oğan yüzde beşin üzerinde aldığı oyla cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalmasında kilit rol oynadı. Emek ve Özgürlük İttifakı, Cumhurbaşkanlığı seçiminin ikinci tura kalmaması gerektiği savunuyla cumhurbaşkanı adayını çıkartmamış ve ilk turda Kılıçdaroğlu'na oy verilmesini istemişti. Kendi siyasetinin ufkunu Kürtlerin 'kilit aktör' olmasının engellenmesiyle belirleyen Sinan Oğan ise, Ümit Özdağ'la birlikte, birinci tur sonrası, en azından muhalefet cephesinde, milliyetçi ve göçmen karşıtı söylemin daha da öne çıkarılmasındaki zehirli rolünü oynadı. Emek ve Özgürlük İttifakı'nın aday göstermeme tutumu da bu ortamın zeminini hazırlamış oldu. İkinci turda Zafer Partisi'nin desteğini almak için şoven söyleme kaymakta hiç zorluk çekmeyen ve bir an tereddüt etmeyen Kılıçdaroğlu, Zafer Partisi elebaşısıyla, Kürt belediyelere kayyım uygulamasını devam ettireceğini kayda geçiren bir protokol imzalamaktan da geri durmadı. Bu kez, TC tarihinde Kürtlerin yüzüne hiç gülmemiş hukuk, imzalanan berbat protokolün incir yaprağı olmuştu.